

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Apróhirdetések szerzői jogi védelmének megítélése

Ügyszám: SzJSzT – 25/22.

A Megkereső által feltett kérdések:

1. A keresettel érintett, felperes által szerkesztett 51 db hirdetés, grafika egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelmet élvező alkotás-e? Amennyiben részben, melyek azok, amelyek védelmet élveznek és melyek nem, milyen okból?
2. Amennyiben a felperesi alkotások védelmet élveznek, azok jellegére figyelemmel mennyi azok reális átalány (korlátlan felhasználást biztosító) felhasználói díja (szerzői jogi díj)? A szerzői jogi díj függ-e, arányban áll-e a megrendelők által alperesnek fizetett hirdetési díjakkal?
3. Amennyiben a felperesi alkotások védelmet élveznek és az alperes által terjesztett kiadvány folyóiratnak minősül és a felek között szóban, illetve ráutaló magatartással létrejöhett felhasználási szerződés, az oldalanként fizetendő díj, a szakértői testület tapasztalata szerint magában foglalhatta-e az adott hirdetések, grafikák után járó felhasználói díjat, figyelemmel a felhasználói díj reális mértékére?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

I. A RÖVID TÉNYÁLLÁS

A peres felek 2017. január 31. napján vállalkozásinak nevezett szerződést kötöttek, amely alapján a felperes **kiadványszerkesztési munkák** elvégzését vállalta a **Kiadványban**. A feladatok elvégzéséért a felperest Ft/oldal vállalkozói díj illette meg. A felek havi szinten számoltak el egymással. A jogviszony tartalma alatt a felperes az elkészített hirdetések, grafikák után felhasználói díjat nem kért az alperestől. Az alperes a szerződést a járványhelyzetre hivatkozással 2020. április 30. napján felmondta.

A felperes keresetében annak megállapítását kéri, hogy az alperes jogosulatlanul használta fel a szerzői jogi védelem alá eső 51 db grafikáját, kéri kötelezni az alperest a jogosulatlan felhasználásból származó gazdagodás, mindösszesen Ft felhasználói díj és törvényes kamata megfizetésére. Előadta, hogy az alperessel vállalkozási szerződést kötött kiadvány szerkesztési munkák ellátására, a tevékenység azonban pontosan nem került meghatározásra. A vállalkozói díj oldalanként Ft volt. Ezen tevékenység mellett a hirdetésekhez nélkülözhetetlen grafikai munkákat készített az alperesnek, az apróhirdetések a hetente megjelenő Kiadványban kerültek közzétételre. A grafikák többsége egyéni alkotómunkájának eredménye, az alperes az esetek nagy részében nem adott utasításokat a hirdetések vonatkozásában, nem határozta meg a kialakításukat, konkrétum legfeljebb a hirdetések szövege volt, néha képet vagy logót biztosított. Amikor az alperes a járványhelyzetre hivatkozva felmondta a szerződést, az egyedi grafikákat tovább használta, pedig jogviszony hiányában erre nem volt jogalapja. Az alperes több levélváltás és felszólítás után sem volt hajlandó felhasználói díj fizetésére, annak ellenére, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület SzJSzT-23/2020. számú szakvéleménye szerint az apróhirdetések nagy része valószínűsíthetően egyéni, eredeti jelleget elérő műnek minősül. A felek között nem jött létre felhasználási szerződés, azt írásban kellett volna megkötni, mivel az alperesi kiadvány nem minősül folyóiratnak, így az alperes a jogosulatlan felhasználással jogsértést követett el.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a felperes tisztában volt a kiadvány szerkesztési munka fogalmával, mivel a megelőző 14 évben is ugyanezt a munkát látta el, csak munkaviszonyban. A Ptk. értelmében a szerződés tartalmává válik minden szokás, gyakorlat, amit a felek korábban kialakítottak. A felperes nemcsak munkájával, hanem annak ellenértékével is tisztában volt, az elszámolást soha nem panaszkolta. Tudta azt is, hogy az általa elkészített hirdetések a heti hirdetési újságban jelennek meg. A felperes tevékenysége során csak úgy tudott művet készíteni, hogy ahhoz az adatokat az alperes szolgáltatta részére, a felperes grafikai munkákat nem végzett. A hirdetés mérete meg volt határozva, a megrendelt szövegtől eltérni nem lehetett. Fotókat vagy a megrendelő adott, vagy azokat a felperes töltötte le az internetről. A betűtípus, méret, szín kiválasztása nem eredményez önálló szerzői művet, az SzJSzT-23/2020. számú szakértői véleménye pedig a felperes valótlan tényállításain alapul. A felperes által csatolt mellékletekből kiderül, hogy milyen elvárásokat közöltek vele a hirdetésekkel kapcsolatban. Megjegyezte, hogy a felperes a jogviszony megszűnését követően az alperesi irodahelyiségben, az alperes tulajdonát képező számítógépről a hirdetések szerkeszthető fájljait, illetve a kész újságoldalakat lementette, majd letörölte, visszaadásukat díj fizetéséhez kötötte. Ezért is nem használhatták tovább a felperes által készített hirdetéseket. Arra az esetre, ha előbbi védekezését a bíróság nem osztaná, hivatkozott arra, hogy a folyóiratban történő közzétételre kötött felhasználási szerződés írásba foglalása nem kötelező, a tényállás alapján megállapítható, hogy az mind ráutaló magatartással, mind szóban létrejött a felek között, a vállalkozói díj összege pedig magába foglalta a felhasználói díjat is. A felperesi követelés megalapozottságát az is megkérdőjelezi, hogy a felperes függetlenül a hirdetés méretétől, árától, bonyolultságától, mindegyik esetben Ft szerzői jogi díjat követel.

II. AZ ELJÁRÓ TANÁCS VÁLASZA A MEGKERESŐ ÁLTAL FELTETT KÉRDÉSEKRE

Az eljáró tanács rögzíti, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999 (XI.3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SzJSzTr.) 8. § (1) bekezdésének a rendelkezése szerint: „A Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”. A szakértői vélemény kialakításának alapját kizárólag a megkereső bíróság által a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: SzJSzT) rendelkezésére bocsájtott ügyiratanyag képezte.

Az eljáró tanács tájékoztatja a Megbízót arról, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 101. § (1) valamint (3) bekezdése alapján a szakvélemény szerzői jogi jogvitás ügyben, a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdések megválaszolására terjed ki, így az ezen területen kívül eső kérdések megválaszolása az SzJSzT hatáskörén kívül esik.

Tekintettel arra, hogy a megkereső bíróság kérdéseinek alapja azon kérdés, hogy a felperes által készített apróhirdetések megfelelnek-e a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1. §-ában foglalt feltételeknek és ez által szerzői jogi oltalomban részesülnek-e vagy sem. Az eljáró tanács az 1. kérdésre adott választól függetlenül általános jelleggel megvizsgálta és megválaszolta a második és harmadik kérdésben foglaltakat.

Ad 1. A keresettel érintett, felperes által szerkesztett 51 db hirdetés, grafika egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelmet élvező alkotás-e? Amennyiben részben, melyek azok, amelyek védelmet élveznek és melyek nem, milyen okból?

Ad1.1. Az oltalom feltétele az Szjt. 1. §-a alapján

Az Szjt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a törvény az irodalom, a tudomány és a művészet alkotásait védi. A Szjt. hivatkozott szakaszának (2) bekezdése szerint a szerzői jogi védelem független attól a körülménytől, hogy adott műtípust az Szjt. nevesíti-e vagy sem. Az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése szerint a védelem akkor illeti meg a műveket, ha azok a szerző szellemi tevékenységéből fakadnak,

illetve azok egyéni, eredeti jellegűek. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől.

A védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs, nem is lehet, azonban e tekintetben elengedhetetlen, hogy maga a tartalom kifejezése bírjon egyéni, eredeti jelleggel, ami a szerző, mint alkotó szellemi tevékenységéből ered. Az egyéni, eredeti jelleg lényege, hogy abból visszatükröződik a szerző gondolatisága, amint azt az SzJSzT-24/2013. számú szakvéleménye is kifejtette: „az alkotás egyéni jellege abban áll, hogy valamilyen formában visszatükrözi a szerző tulajdonságait, szubjektivitását, képességeit, intellektualitását, kreativitását, magán hordja a szerző személyiségjegyeit. Az eredeti jelleg megállapításához elengedhetetlen, hogy az adott körülmények között lehetőség legyen többféle kifejezési módra, ezek közül a szerző egyéni módon választhassa és válassza ki a kifejezési módok egyikét vagy másikat. Az eredetiség az alkotás önállóságát, különlegességét, más művektől való különbözőségét, elhatárolhatóságát, azaz az általa okozott benyomás megismételhetetlenségét fejezi ki.”¹ Az SzJSzT-38/2003. számú szakértői véleménye az egyéni, eredeti jelleg tekintetében hangsúlyozza, hogy az olyan szellemi alkotás minősülhet szerzői műnek, „amely egyéni abban az értelemben, hogy az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, s ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, s amely eredeti abban az értelemben, hogy az nem csupán valamely már meglévő alkotás szolgai másolata.”² Hangsúlyozandó, hogy „csak egy olyan szellemi mozgástérben való választás lehet alkotás, ahol a szerzőnek lehetősége van alkotó szelleme eredeti módon történő kifejezésére. A feladatból adódó, nyilvánvaló vagy közhelyszerű megoldás nem elegendő; szükséges egy minimális színvonal.”³

II.2. A funkcionális művek megítélése

Az egyéni, eredeti jelleg fennállásának megítélése minden esetben igazodik a műfaji sajátosságokhoz is, hiszen bizonyos típusú műveknél, különösen a funkcionális műveknél, mint például az apróhirdetések, szükségszerűen sokkal szűkebb az alkotó mozgástere, mint más műtípusoknál.⁴

Az eljáró tanács e helyen hivatkozik az Európai Unió Bíróságának a Cofemel,⁵ valamint a Brompton⁶ ügyekben hozott ítéletének megállapításaira az egyéni, eredeti jelleg vonatkozásában. A Brompton ügyben hozott ítélet rendelkező részében lefektetésre került, hogy a „szerzői jogi védelem kiterjed az olyan termékre is, amelynek formája, legalábbis részben, valamely műszaki hatás eléréséhez szükséges, amennyiben e termék szellemi alkotás eredményeként létrejövő, eredeti művet képez annyiban, hogy e formán keresztül annak alkotója az alkotóképességét eredeti módon fejezi ki, szabad és kreatív döntések meghozatalával, és így az említett forma a személyiségét tükrözi.” E döntés mutatja, hogy funkcionális mű esetén sem áll fenn a szerzői jogi védelem fennállására nézve többletkövetelmény. A szerzői jogban a funkcionális művészeti alkotások tekintetében gyakran használják az *alkalmazott művészet* kifejezést is, amely annak hangsúlyozására szolgál, hogy az alkotás a művészeti igényeken túl használati, műszaki és egyéb követelményekhez is igazodni kénytelen. Ide sorolható az építészet, az iparművészet, az alkalmazott grafika, vagy az ipari tervezőművészet.

¹ SzJSzT-24/2013. Fényképek és a rajtuk szereplő téglafalak, mint építészeti alkotás szerzői jogi védelme.

² SzJSzT-38/2003. Külsős óraadók előadásainak szerzői jogi védelme. Ld. még: SzJSzT 08/2012. Turisztikai honlap tartalmának szerzői jogi védelme.

³ Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2020. Kommentár az Szjt. 1. §-ához.

⁴ Ld. SzJSzT-5/2005. Alkalmazott grafikai mű felhasználó általi módosításának kérdése; SzJSzT 24/2008. Televíziós műsor formátumának egyéni, eredeti jellege; SzJSzT 22/2010. Cím szerzői jogi védelme; SzJSzT 03/2012. Színpadi mű rendezésének szerzői jogi védelme; SzJSzT 08/2012. Turisztikai honlap tartalmának szerzői jogi védelme.

⁵ C-683/17. sz. Cofemel – Sociedade de Vestuário SA ügy.

⁶ C-833/18. sz. Brompton Bicycle Ltd. ügy.

Az apróhirdetések jellegüket tekintve többnyire a megrendelő által meghatározott hirdetési szöveggel, és egyéb megrendelői igényekkel kiegészülő ábrás grafikai alkotásoknak minősülnek. A grafikai alkotás, mint műtípus vonatkozásában megállapítható, hogy nagy részük az egyéni-eredeti jellemzőin felül kifejezett funkcióval, céllal is rendelkezik (pl. logó, reklámkiadvány, plakát). Ilyen művek egyéni, eredeti jellegének vizsgálatánál a funkciót, mint az alkotás terét korlátozó tényezőt figyelembe kell venni és összevetni azzal, hogy a funkció betöltéséhez szükséges szempontok mellett mennyire kerül kizárásra az alkotó személy szellemi tevékenységének lehetősége.

Az apróhirdetések tekintetében a megrendelésénél adott utasításokból kiindulva – amelyek a hirdetés szövegétől kezdődően, az alkalmazott színeken, a képeken keresztül a hirdetés teljes elrendezésére is kiterjedhetnek – a tervezésnél rendelkezésre álló alkotói mozgástér jóval szűkebb, mint általában a képzőművészeti alkotások körében, vagy a nem funkcionális műként létrejövő grafikai alkotások tekintetében. Erre tekintettel az egyéni, eredeti jelleg fennállásának alapjául szolgáló zsinórmérték is alacsonyabb szinten húzható meg, mint azoknál a műveknél, ahol az alkotás tere jóval tágabb. Ezért az eljáró tanács kiemeli, hogy a megkeresés tárgyát képező apróhirdetések egyéni, eredeti jellegét, és ez által szerzői műkénti minőségét, valamint ennek hiányát kifejezetten az apróhirdetések alábbiakban ismertetett műfaji sajátosságainak figyelembevételével állapította meg.

Az apróhirdetéseknél a tartalom megjelenítésének egyéni, eredeti jellegét a megrendelésben meghatározott tényezőktől való eltérés lehetősége így leginkább a formaképzés, a képi és tipográfiai megoldások, a színválasztás, a szöveg és ábra elrendezése alapozza meg, azzal, hogy az egyértelmű, a műfaji sajátosságból adódó általános elrendezésektől eltérő kialakítás mindenképpen hozzájárul az egyéni, eredeti jelleghez.

Így az eljáró tanács az egyes hirdetések tekintetében azt vizsgálta, hogy azok olyan formai konstellációvá állnak-e össze a szöveg-kép, valamint kép-kép összefüggésben, amely egyedi, más hasonló alkotással összetéveszthetetlen, sajátos, azaz eredeti ötleten vagy gesztuson alapuló gondolatközlés eszköze. A hirdetés tekintetében azonosítható-e olyan elem vagy alkotói döntés, amely akár tipográfiai, akár képi értelemben különös, váratlan, a megszokott klisészerű, általánosan elterjedt megoldásoktól eltérő módon, egyéni, eredeti módon fogalmazza meg a megjelenített tartalmat. A vizsgálat tekintetében kérdéses továbbá, hogy a hirdetésben felhasznált egyes elemek szerzője azonos-e a hirdetés készítőjével, vagy a hirdetést magát több meglévő elem egyéni, eredeti jellegét mellőző, pusztán a funkcionalitást tükröző módon történő összerendezése által hozta létre, mely esetben a hirdetés létrehozása nem eredményez új szerzői művet.

A fentiek alapján, valamint az SzJSzT számos korábbi szakvéleményében foglalt, az egyéni, eredeti jelleg vonatkozásában tett megállapításai alapján rögzíthető, hogy az apróhirdetések, mint funkcionális művek egyéni, eredeti jellegének minimum-követelménye, *küszöbértéke alacsony*,⁷ azonban nem mellőzi a kreatív elme teljesítménye meglétének szükségességét és az általános, szinte szabványszerű megoldásoktól való legalább minimális eltérés szükségességét.

Mindaddig tehát, amíg az alkotónak megállapítható módon van egy minimális mozgástere, amelyben képes egyedi, kreatív döntéseket hozni, nem zárható ki az egyéni, eredeti jelleg megléte.⁸ Így lényegi szempont, hogy a megrendelés alapján marad-e tér egyéni választások meghozatalára – például a formaképzési megoldások között –, azaz az elkészült mű ne legyen teljesen

⁷ Ld. SzJSzT-21/2016. Grafika szerzői jogvédelme és felhasználása.

⁸ Ld. SzJSzT-5/2005. Alkalmazott grafikai mű felhasználó általi módosításának kérdése.

meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által, legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti *emberi választásnak*,⁹ és ezen emberi választás tükröződjön is az alkotáson.

II.2. A perben érintett apróhirdetések megítélése

Az eljáró tanács a felperes által megjelölt apróhirdetések egyéni, eredeti jellegének megítélésénél különösen a II.1. pontban lefektetett szempontokat, a felperes által a kereset újbóli előterjesztése során az adott hirdetéseknel megjelölt leírásokat, valamint az alperes által csatolt A/6. számú mellékletben foglalt, az apróhirdetések megrendelői utasításait tartalmazó többlet információkat vette alapul.

Az eljáró tanács kiemeli, hogy a felperes általi megkeresés nyomán készült SzJSzT-23/2020. számú szakvéleményében tett megállapítások a felperes által az SzJSzT rendelkezésére bocsátott információk alapján kerültek megfogalmazásra, amely tekintetében hangsúlyozandó az SzJSzTr. II. pont első bekezdésében is kiemelt rendelkezése, amely szerint az eljáró tanács nem végez bizonyítást, és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt. Így a jelen kirendelés alapjául szolgáló információk további nézőpontot nyújtottak az eljáró tanács számára.

A megismert kiegészítő dokumentumok és megrendelői utasítások alapján az eljáró tanács megállapíthatta, hogy az apróhirdetések készítőjének milyen mozgástér állt rendelkezésére az egyes hirdetések elkészítése során, és hogy milyen módon élt ezzel a mozgástérrel.

Ez a mozgástér a vizsgált iratok, és az apróhirdetések jellegéből, funkciójából is adódóan kifejezetten szűknek minősíthető. A hirdetések tekintetében általános megállapítás, hogy azok szövegét minden esetben az adott Megrendelő határozta meg, azokon a felperes nem változtatott.

⁹ Fővárosi Ítéletábra 8.Pf.20.479/2008/6.

Grafika sorszáma, melléklet száma	Grafika címe	Megállapítások
1. sz. PDF 003	Cím 1.	<p>A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép, amelynek hangulatához igazodnak a hirdetés színei, online forrásból származik, azaz nem felperes alkotása. Felperes ez alapján a hirdetésben a háttérül szolgáló kép kiválasztása mellett a szöveges részek betűtípusának és színének meghatározásában dönthetett szabadon.</p> <p>A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.</p>
2. sz. PDF 004	Cím 2.	<p>A hirdetésben felhasznált képek online forrásból kerültek letöltésre és felhasználásra. A szöveg elrendezése azonban a felperes döntési jogkörébe tartozott, és önállóan döntött az információk külön buborékokban való megjelenítéséről, a betűszínek és típusok mikéntjéről.</p> <p>A felperes által választott megoldás azonban nem mutat eltérést a műfajra jellemző általános, egyéni, eredeti jelleggel nem rendelkező megoldásoktól, ezért az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.</p>
2. sz. PDF 005	Cím 3.	<p>A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép, amelynek hangulatához igazodnak a hirdetés színei, online forrásból származik, azaz nem felperes alkotása.</p> <p>Felperes ez alapján a hirdetésben a háttérül szolgáló kép kiválasztása mellett a szöveges részek betűtípusának és színének meghatározásában dönthetett szabadon.</p> <p>A Felperes által választott megoldás azonban nem mutat eltérést a műfajra jellemző általános, egyéni, eredeti jelleggel nem rendelkező megoldásoktól, ezért az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.</p>
2. sz. PDF 006	Cím 4.	<p>A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép és vele összemontázsolt további képek, amelynek hangulatához igazodnak a hirdetés színei, online forrásból származik, azaz nem felperes alkotása.</p> <p>Felperes ez alapján a hirdetésben a háttérül szolgáló kép, valamint az azzal összevágott képek kiválasztása mellett a szöveges részek betűtípusának és színének meghatározásában dönthetett szabadon.</p> <p>Tekintettel arra, hogy önmagában a képek montázsolása nem bír egyéni eredeti jelleggel, a rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.</p>
3. sz. PDF 007	Cím 5.	<p>A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép és vele összemontázsolt további képek, online forrásból származnak, azaz nem felperes alkotása. Egyedül a focilabda tekintetében nincs online forrás megjelölve.</p> <p>Felperes ez alapján a hirdetésben a háttérül szolgáló kép, valamint az azzal összevágott képek kiválasztása mellett a szöveges részek betűtípusának és színének meghatározásában dönthetett szabadon.</p> <p>A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.</p>
3. sz. PDF 008	Cím 6.	<p>A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép és vele összemontázsolt további képek, online forrásból származnak, azaz nem felperes alkotásai.</p>

		A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
4. sz. PDF 009	Cím 7.	A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép online forrásból származik, azaz nem felperes alkotása. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
4. sz. PDF 010	Cím 8.	A hirdetésben megjelenő fotókat a megrendelő küldte. Ezen fotók tekintetében felperes állítása szerint utómunkálatokat végzett, amelynek mértéke bár a csatolt anyagok alapján nem állapítható meg, de ennek nincs kihatása az egyéni eredeti jelleg esetleges fennállására. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg
5. sz. PDF 011	Cím 9.	A hirdetésben megjelenő fotókat a megrendelő küldte. Ezen fotók tekintetében felperes állítása szerint utómunkálatokat végzett, amelynek mértéke bár a csatolt anyagok alapján nem állapítható meg, de ennek nincs kihatása az egyéni eredeti jelleg esetleges fennállására. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg
5. sz. PDF 012	Cím 10.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő szolgáltatta. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében, különös tekintettel arra, hogy az egyedüli önálló döntés a képek vágása és elhelyezése tekintetében állapítható meg, az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg
6. sz. PDF 013	Cím 11.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő szolgáltatta. A hirdetés színhasználata igazodik a megrendelő logójához, valamint a megrendelő által küldött szórólaphoz, amely az ételt ábrázolja. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
6. sz. PDF 014	Cím 12.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A színvilág tekintetében a megrendelői utasítás kimerült abban, hogy „ne sárga-lila kinézet legyen”. Az eljáró tanács álláspontja szerint annak ellenére, hogy maga a megrendelői utasítás nem tartalmazott konkrétumokat, a felperes által alkalmazott általános megoldások nem tükrözik egyéni, eredeti jelleget.
7. sz. PDF 016	Cím 13.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
7. sz. PDF 018	Cím 14.	Alperesi iratok alapján a hirdetés szövege adott volt, és a hirdetésben megjelenő logót, amely a megrendelő neve mellett egy női profilt, valamint stilizált kezét ábrázol, a megrendelő szolgáltatta. A hirdetés színhasználata igazodik a megrendelő logójához. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.

8. sz. PDF 019	Cím 15.	A hirdetésben megjelenő képet a megrendelő szolgáltatta. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
8. sz. PDF 020	Cím 16.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte, valamint a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
9. sz. PDF 021	Cím 17.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte, valamint a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
9. sz. PDF 022	Cím 18.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte, valamint a felperes online forrásból töltötte le. A sárga színt a megrendelő kifejezetten kérte. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg, különös tekintettel arra, hogy a hirdetés egy a felperes által letöltött hirdetés elrendezésén alapul, és a színvilág tekintetében sem volt a felperesnek mozgástere.
9. sz. PDF 023	Cím 19.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte, valamint a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
10. sz. PDF 024	Cím 20.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A narancs-fekete színt a megrendelő kifejezetten kérte. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
10. sz. PDF 025	Cím 21.	A hirdetésben megjelenő képet a felperes online forrásból töltötte le. A megrendelői utasítás kitért arra, hogy „tengerkék háttérrel, fehér betűkkel” legyen a hirdetés. Ehhez igazodik a hirdetés, valamint a letöltött logó színösszetételéhez. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
10. sz. PDF 026	Cím 22.	A hirdetésben megjelenő képet a felperes online forrásból töltötte le. A megrendelői utasítás tartalmazott arra irányutatást, hogy milyen módon legyen a hirdetés elrendezése. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
10. sz. PDF 027	Cím 23.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
11. sz. PDF 028	Cím 24.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte, valamint a felperes online forrásból töltötte le. A háttér tekintetében a megrendelő jelezte, hogy a fekete hátteret preferálná.

		A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
11. sz. PDF 029	Cím 25.	A hirdetésben megjelenő képeket a megrendelő küldte. A háttér tekintetében az iratanyag alapján a megrendelő mindig piros alapon sárga betűket kér. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
12. sz. PDF 030	Cím 26.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
12. sz. PDF 031	Cím 27.	A hirdetésben megjelenő képeket a felperes online forrásból töltötte le. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
12. sz. PDF 032	Cím 28.	Felperesi iratok alapján a szövegen kívül a felperes más utasítást nem kapott, azonban figyelemmel arra, hogy a felperes ennek ellenére nem élt a rendelkezésre álló mozgástérrel, az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
12. sz. PDF 033	Cím 29.	A hirdetésben megjelenő logót a megrendelő szolgáltatatta, a kép online forrásból származik. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
13. sz. PDF 034	Cím 30.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 035	Cím 31.	A hirdetésben megjelenő logót a megrendelő szolgáltatatta, a képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 036	Cím 32.	A hirdetésben megjelenő képet a megrendelő szolgáltatatta, a képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 037	Cím 33.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 038	Cím 34.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 039	Cím 35.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.

14. sz. PDF 040	Cím 36.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 041	Cím 37.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 042	Cím 38.	A hirdetés alapját egy korábbi hirdetés képezte, csak az „év végi akció” feliratot kellett elhelyezni. Függetlenül attól, hogy a korábban elkészített, alapul szolgáló hirdetést a felperes készítette-e, vagy csak az átdolgozott verziót, az eljáró tanács álláspontja szerint a hirdetés összetétele és jellege, mivel nem tükröz egyéni megoldásokat, nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
14. sz. PDF 043	Cím 39.	A képeket és a fejléct a megrendelő szolgáltatta. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 044	Cím 40.	A képeket és a logót a megrendelő szolgáltatta. A megrendelő küldött egy hirdetés mintát is, de kifejezetten kérte, hogy a hirdetés ne legyen ugyan olyan. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 045	Cím 41.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 046	Cím 42.	A képeket a megrendelő szolgáltatta, valamint online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 047	Cím 43.	A képek online forrásból származnak. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 048	Cím 44.	A képek online forrásból származnak. A megrendelő kérte kifejezetten, hogy tűzifáról mindenképpen legyen kép. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 049	Cím 45.	A képek online forrásból származnak. A megrendelő kérte kifejezetten, hogy legyen építkezéssel kapcsolatos kép. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 050	Cím 46.	A képek online forrásból származnak, valamint a megrendelőtől. Itt az utólagos felperesi indítvány alapján a 36. sorszám alatti nyilatkozat mindösszesen annyit foglal magában, hogy az Alperest bízta meg a taxis vállalkozás hirdetésével szórólap formájában. A képes szórólapot Felperes szerkesztette. Megrendelő Instrukciót nem adott, az elkészült anyagot elfogadta.

		A fentiek ellenére a rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
15. sz. PDF 051	Cím 47.	A képeket és a logót a megrendelő szolgáltatta. A megrendelő ezen kívül küldött egy hirdetési mintát is, amelyhez képest a végleges hirdetés kialakítása minimális eltéréseket tartalmaz. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
16. sz. PDF 052	Cím 48.	A megrendelő küldött egy kész hirdetést e-mailben, azonban az átalakításra került. Tekintettel arra, hogy a hirdetés vonatkozásában nincs információ a háttér eredetére, nem zárható ki az egyéni, eredeti jelleg fennállása.
16. sz. PDF 053	Cím 49.	A képek online forrásból származnak. A megrendelő őszi képet kért a hirdetésbe. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
16. sz. PDF 054	Cím 50.	Alperesi iratok alapján a hirdetés szövege adott volt és egy 2016. júliusában megjelent hirdetés szövegén kellett módosítani. Arról külön nincs adat, hogy az alapul szolgáló hirdetést ki készítette, mindösszesen annyi, hogy az eredet hirdetés készítésekor felperes még munkaviszonyban állt az alperessel. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.
16. sz. PDF 055	Cím 51.	A hirdetés jellegét meghatározó háttérkép online forrásból származik, a többi képet megrendelő küldte, kiemelve, hogy a hirdetés színei igazodjanak a szalon színeihez. A rendelkezésre álló mozgástér, és az ahhoz képest választott megoldások tekintetében az eljáró tanács álláspontja szerint nem áll fenn egyéni, eredeti jelleg.

Ad 2. Amennyiben a felperesi alkotások védelmet élveznek, azok jellegére figyelemmel mennyi azok reális átalány (korlátlan felhasználást biztosító) felhasználói díja (szerzői jogi díj)? A szerzői jogi díj függ-e, arányban áll-e a megrendelők által alperesnek fizetett hirdetési díjakkal?

Az eljáró tanács egyrésztől kiemeli, hogy tekintettel arra, hogy a szerzői jog által védett művek felhasználására főszabály szerint felhasználási szerződéssel lehet engedélyt szerezni, amelynek feltételei és az ezért járó jogdíj a felek szabad megállapodásának tárgya, a jogdíj mértéke a felek megállapodásától függ. Másrészt pedig az SzJSzT következetes gyakorlatára hivatkozva jelzi, hogy az eljáró tanácsok a jogdíj konkrét összegét, még arra irányuló konkrét kérdés esetén sem állapítják meg, mindössze támpontokat adnak a díj megállapításának szempontjaihoz.

E tekintetben elsőként kiemelendő, hogy az iratanyagok alapján a felperest az általa végzett szerkesztési, valamint hirdetéskészítési munkákért Ft/oldal díj illette meg, azzal, hogy ezeken az oldalakon átlagosan 9-12 hirdetés jelent meg, azonban ezek közül nem mind a felperes által készített hirdetés, sőt esetenként az oldalak tekintetében nem kellett külön hirdetést készíteni, így tulajdonképpen az Ft/oldal díj átalánydíjként fogható fel, amely magában foglalta a hirdetések elkészítését, valamint a kiadvány szerkesztését. Erre tekintettel tehát annak megállapításához, hogy arányosan milyen díjat kapott felperes egyes általa készített hirdetések után, pontosan tudni kellene, hogy kiadványonként hány ilyen hirdetés készült.

Kiemelendő szempont, hogy a jogdíj tekintetében nincs alsó vagy felső határ azon kivétellel, hogy az Szjt. 16. § (4) bekezdése tisztázza, hogy amennyiben a szerző a műve felhasználása tekintetében lemond a díjazásról, azt csak kifejezett nyilatkozattal teheti meg, így alapvetően a díjazásról való lemondás, kifejezett nyilatkozat nélkül nem feltételezhető. Ennél többet azonban magából a törvényből nem lehet levonni, magát a lehetséges díj összegét a legegyszerűbb módszerrel a hasonló felhasználásért járó általános jogdíj-mértékkel lehet megközelíteni. Erre tekintettel támpontként figyelembe vehető, azonban analóg módon nem alkalmazható a HUNGART Vizuális Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület díjszabásának a művek újságban történő többszörözésére irányuló tarifája. Ennek oka, hogy a tárgybeli esetben az apróhirdetések közvetlenül a megrendelés alapján készültek és kerültek felhasználásra, így a művek elsődleges felhasználására került sor, míg a HUNGART díjszabása az első felhasználást követő további felhasználásokért – az átdolgozás jogának kivételével – járó díj mértékét állapítja meg.

Ad 3. Amennyiben a felperesi alkotások védelmet élveznek és az alperes által terjesztett kiadvány folyóiratnak minősül és a felek között szóban, illetve ráutaló magatartással létrejöhett felhasználási szerződés, az oldalanként fizetendő díj, a szakértői testület tapasztalata szerint magában foglalhatta-e az adott hirdetések, grafikák után járó felhasználói díjat, figyelemmel a felhasználói díj reális mértékére?

Amint az az előző kérdésre adott válaszban kiemelésre került, az SzJSzT nem határozza meg a felhasználási díj mértékét, tekintettel az ügylet magánjogi jellegére. Ehhez kapcsolódóan a jelen kérdés mérlegeléséhez a második kérdésre adott válasz alkalmazandó az alábbi kiegészítésekkel.

Elsőként szükséges megvizsgálni, hogy a felhasználás milyen módon történt. Erre tekintettel az eljáró tanács utal arra, hogy az Szjt.-ben korábban használt „napilap”, valamint „folyóirat” fogalmak 2021. június 1. napjával kiegészítésre kerültek a sajtótermék fogalmával. Ennek a törvénymódosításnak az volt acélja, hogy a médiajogi fogalmakhoz igazítsa az Szjt.-t, és ezáltal egyértelműsítse azt az addig is követett gyakorlatot, hogy az írásbeliség alóli kivétel nem csak egyes írott médiumok szűk körére vonatkozik, és a napilap, valamint folyóirat fogalmába beleértendő valamennyi sajtótermék. Az Szjt. 45. § (1) bekezdésének a) pontja így kimondja, hogy mind a sajtótermékben, napilapban vagy folyóiratban való közzétételre irányuló felhasználási engedély megadható a kötelező alaki szabály, azaz az írásbeliség elhagyásával is.

A mellett, hogy annak eldöntése a bíróság hatáskörébe tartozik, hogy az érintett apróhirdetési lap sajtóterméknek minősül-e, szükséges azt is vizsgálni, hogy a felek megállapodása tartalmilag létrehozott-e felhasználási szerződést. Amennyiben a bíróság arra a megállapításra jut, hogy az érintett lap sajtótermék, és a felek között erre is tekintettel létrejött felhasználási szerződés, úgy annak a felhasználási díjra vonatkozó rendelkezést is magában kell foglalnia, akár úgy is, hogy az az oldalanként fizetendő díjba számít bele. Amennyiben viszont a bíróság arra a megállapításra jut, hogy a felek között nem jöhetett létre alaki hiba nélküli szerződés, úgy az eljáró tanács, hivatkozva a SzJSzT-23/2020. számú szakvéleményben kifejtettekre jelzi, hogy bár a felperes és alperes által létrejött vállalkozási szerződés tárgya tekintetében kiadványszerkesztési munkákra jött létre, amely tevékenység pontos meghatározása nincs kifejtve a szerződésben, ezen tény nem zárja ki, hogy a felek között felhasználási szerződés jött létre – még ha alakilag érvénytelenül is. Ugyanis, mint minden polgári jogi szerződésnél, a szerződést a tartalma és nem elnevezése szerint kell megítélni, így amennyiben a szerződés tárgya szerzői mű, akkor a szerződés típusát tekintve felhasználási szerződés és nem vállalkozási szerződés, még abban az esetben is, ha azt az alakosság

megsértésével kötötték.¹⁰ Amennyiben ez történt, az Szjt. úgynevezett szerződéspótló rendelkezéseit és a Felek egymás felé kifejezett akaratát kell figyelembe venni.¹¹ Ennek megállapítása azonban – jogkérdésről lévén szó – a bíróság hatáskörébe tartozik.

Továbbá az eljáró tanács arra is felhívja a figyelmet, hogy felhasználási szerződés hiányában, vagy érvénytelen felhasználási szerződés esetén az alaptalan gazdagodás pénzbeli megtérítési kötelezettségének megállapítása körében nem kizárt annak megállapítása, hogy a birtokátruházás és a mű elkészítése fejében átvett díj, azaz a vállalkozási díj fedezi a megszerzett jog ellenértékét is, ez akár a gazdagodási jogkövetkezmény keretei között figyelembe vehető a bíróság részéről.^{12 13}

Budapest, 2022. szeptember 7.

Dr. Pogácsás Anett
a tanács elnöke

dr. Gubicz Flóra Anna
a tanács előadó tagja

Lelkes László
a tanács szavazó tagja

Dr. Győri Erzsébet
a tanács szavazó tagja

Horkay István
a tanács szavazó tagja

¹⁰ SzJSzT-09/2006. Grafikai művek szerzői jogi védelme, felhasználása.

¹¹ Szjt. 43. § (1), (4) és (5) bekezdése.

¹² Ld. Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.671/2011/4. döntését.

¹³ SzJSzT-23/2020. Apróhirdetések szerzői jogi védelme.